

POHRANA MREŽNE GRAĐE I AUTORSKO PRAVO

Renata Petrušić

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Stručni skup povodom 10. obljetnice
Hrvatskog arhiva weba
26. rujna 2014.

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

Pohrana mrežne građe

- prikupljanje i pohrana građe koja se brzo mijenja, nestaje
- trajno čuvanje kulturne baštine
- buduća znanstvena istraživanja
- javni interes
- slobodan pristup građi i informacijama

Uspostavljanje ravnoteže između interesa autora i interesa korisnika.

Autorsko pravo

- pravo autora na njihovim djelima iz književnog, znanstvenog i umjetničkog područja
 - Srodna prava:
- pravo nakladnika na njihovim izdanjima

- Moralna prava
- Imovinska prava
 - pravo reproduciranja (umnažanja)
 - pravo priopćavanja javnosti
- Druga prava

Iznimke i ograničenja autorskog prava

- reproduciranje za privatno korištenje
- reproduciranje za potrebe knjižnica, arhiva, obrazovnih i znanstvenih ustanova, ustanova za predškolski odgoj i socijalnih (karitativnih) ustanova
- za potrebe nastave
- za potrebe osoba s invalidnošću
- za potrebe sudskih postupaka
- za potrebe informiranja javnosti
- citiranje...

Test u tri koraka

- poseban slučaj korištenja, koji ne može biti pravilo
 - korištenje se ne suprotstavlja redovitom korištenju autorskog djela
 - korištenje neopravdano ne šteti zakonitim interesima nositelja autorskog prava
-
- čl. 80 ZAPSP

Konvencije, direktive, zakoni

- Bernska konvencija (1886.)
- TRIPS (1994.)
- Ugovor o autorskom pravu WIPO (1996.)
- Direktiva o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (2001/29/EC)

- Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 167/2003, 79/2007, 80/2011, 125/2011, 141/2013)
- Zakon o knjižnicama (NN 105/1997, 5/1998, 104/2000, 69/2009)

Web arhivi

- pohrana bez dopuštenja nositelja autorskog prava
 - oslanjanje na test u tri koraka (*three step test*)
i pravično korištenje (*fair use*)
 - rizik tužbe
 - odredba o uklanjanju (*takedown policy*)
 - isključivanje (*opt-out*)
- pohrana s dopuštanjem nositelja autorskog prava
 - obvezni primjerak (iznimka)
 - izravno pregovaranje s nositeljem autorskog prava

Internet Archive

- osnovan 1996.
- službeno priznat kao knjižnica (2007.)
- održava online knjižnicu i arhiv svjetske mrežne i multimedijalne građe – veličina 15 PB (travanj, 2014.)
- Wayback Machine (2001.) – 430 milijardi stranica (2014.)
- pohranjene stranice dostupne nakon 6 do 12 mjeseci
- odgovornost za uporabu na korisniku
- pobiranje i pristup:
 - *takedown policy*
 - *opt-out*
 - upute za robote (*robots.txt exclusions*)

Kongresna knjižnica

- nema obveze dostave obveznog primjerka mrežne građe
- tematska pobiranja od 2004.
- odabrane stranice, ne samo .us domena
- uz dopuštenje nositelja autorskog prava
- *opt-out* za javni pristup putem interneta
- sva građa dostupna u prostorima knjižnice

Britanska knjižnica

- pohrana od 2004.
- pravilnik o obveznom primjerku mrežne građe (2013.)
- godišnje pobiranje cjelokupne domene
- 200-500 stranica češće pobiranje
- tematska pobiranja
- pristup web arhivu u prostoru depozitarnih knjižnica (još 5 depozitarnih knjižnica)
- dopušten ispis, nije dopušteno elektroničko umnožavanje
- javni pristup građi za koju je pribavljeno dopuštenje
- odredba o obavijesti i uklanjanju (*notice and takedown policy*)

Francuska nacionalna knjižnica

- zakon iz 2006.
- u suradnji s Internet Archiveom pobiranja domene od 2004., dostupna i ranije pohranjena građa (od 1995.)
- od 2010. BnF
- i tematska pobiranja
- pristup samo u prostoru BnF
- 350 računala (Paris i Avignon)

Hrvatski arhiv weba

- obvezni primjerak (1997.)
- selektivno, tematsko, pobiranje domene
- obavijest o prikupljanju
- dopuštenje za javni pristup putem interneta
- jedan ovlašteni korisnik unutar NSK (središnja informacijska služba u prizemlju) putem kontrolirane radne okoline

Obvezni primjerak, javni pristup

- Estonija – nakladnik može zatražiti ograničen pristup
 - dostupno putem Wayback Machine
- Island – u suradnji s Internet Archiveom
 - osim zaštićenih stranica

Obvezni primjerak, ograničen pristup

- Austrija – samo u prostoru Nacionalne knjižnice
 - planirano još 20 knjižnica
- Danska – pristup samo za znanstvenike uz poseban zahtjev
- Finska – samo u prostoru knjižnice
- Novi Zeland – ograničen pristup samo za zaštićenu građu
- Švedska – pobiranje domene 2 puta godišnje
 - 140 naslova novina svakodnevno pobiranje
 - samo u prostoru knjižnice

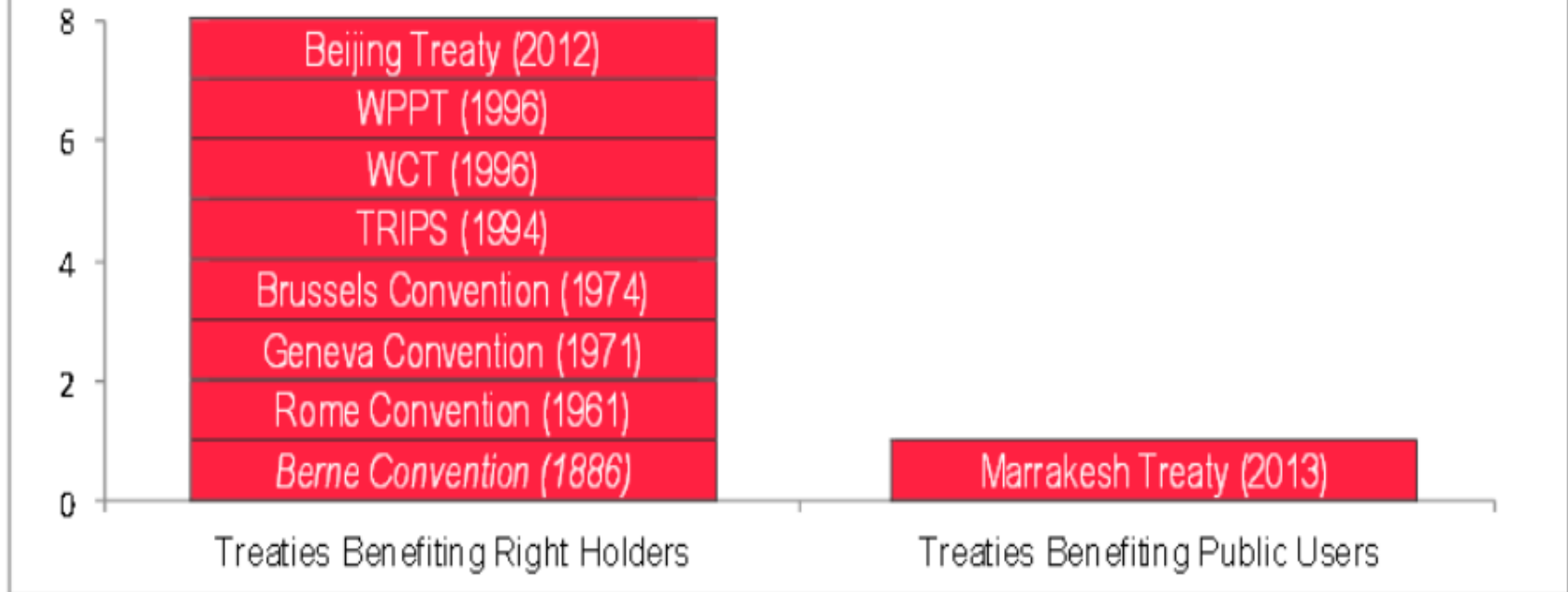
Obvezni primjerak, bez pristupa

- Norveška – pobiranje od 2002.
 - obavijesti o pobiranju
 - pristup nije omogućen

Uz dopuštenje nakladnika

- Australija – Nacionalna knjižnica u suradnji s deset ustanova
 - selektivno
 - dopuštenje nakladnika
 - javni pristup
 - 2% samo u knjižnici

International Copyright Treaties During the Last Century

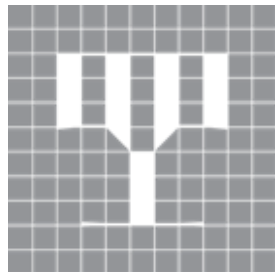

Copyright is for Everyone, IFLA et al.

Inicijative i rasprave za promjenu odredbi o autorskom pravu

- Javna rasprava o pregledu pravila o autorskom pravu (*Public Consultation on the review of the EU copyright rules*) – Europska komisija, 5.12.2013. do 5.3.2014.
- TLib (*Treaty Proposal on Limitations and Exceptions for Libraries and Archives*) – IFLA
- Stalni odbor za autorsko pravo i srodna prava (*Standing Committee on Copyright and Related Rights*) – WIPO
- Otvoreni pristup – Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu (2012.)

rpetrusic@nsk.hr

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU